
АНАЛИЗ НА ЗАПЛАХАТА ОТ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ХИМИЧЕСКИ И БИОЛОГИЧНИ АГЕНТИ ЗА ТЕРОРИСТИЧНА АТАКА

Томо БОРИСОВ*
Ненко ДОЙКОВ**

The events at the beginning of the XXI century showed that most international relations are affected by global terrorism, comprising a plurality of cells located in different countries.

In many of our studies we have analyzed most of the problems surrounding the fight against terrorism and we have come to the summary conclusion that the terrorist threat is very amorphous and undefined, making it very difficult to prevent, and planning against it complicated, which sometimes leads to inadequate reactions.

All this requires, in counteraction, the use of tried and not-so-well known methods and techniques that will be analyzed in this report.

АНАЛИЗ НА ЗАПЛАХАТА

Много може да се научи от миналото.

Чрез анализиране на отминалите събития служителите от службите за сигурност могат да научат за това какво се е случило и как тези „изводи“ могат да се приложат за бъдещи действия.

В следващото изложение ще се съсредоточим предимно върху:

1. какво всъщност се случва;

2. това, което има голям потенциал да се случи;

3. някои мисли за събития, които са възможни, но не са с висока вероятност да се случат.

В издирването на отговори има три думи, които не трябва да се използват: **НИКОГА, ВИНАГИ и НАЙ-ДОБРИТЕ.**

Събитията от 11 септември и след това ясно показаха на потребителите от службите за сигурност, че разстоянието между никога и винаги може да се промени много бързо. При оценяване на потенциалните заплахи ние трябва да преценим намерението на „лошия“ и способностите му.

Много групи и отделни лица могат да имат намерение да създадат вреди и опасности, но често те трябва да се справят с редица технически предизвикателства, свързани с техните умения и възможности.

Например опитът на „Аум Шинрикьо“ в Япония служи като пример за техническите трудности при разработването и доставянето на химически агенти дори и в една „оптимална“ околна среда (метросистемата на Токио).

---

* Авторът е професор, доктор, преподавател по специализирана защита в направление „Национална сигурност“, зам.-ректор по международната дейност във ВУСИ – Пловдив.

** Авторът е професор, доктор по национална сигурност, преподавател във ВУСИ – Пловдив, и директор на Лабораторията за специализирани изследвания на рисковете и сигурността в НБУ – София.

Отговорите на следващите въпроси могат да ни помогнат правилно да реагираме на фалшива заплаха в сравнение с реална, като прилагаме разработения алгоритъм за тези заплахи, използвайки известната ни информация за събитието:

• **Дали лицето има образованието и основата да направи материала, който той или тя твърди, че е направил?**

Повечето отговори на въпросите са **НЕ**, тъй като в много случаи са необходими специално образование или достатъчен опит, за да се разработят и доставят различни терористични агенти – особено химически и биологични.

Въпреки че е възможно някой с ниско образование или опит да се опита да произведе нервен агент, това е малко вероятно, защото колкото по-ниско е образованието на лицето, толкова повече вероятност има лошото момче да си навреди по време на производствения процес.

• **Има ли лицето достъп до суровини?**

Много от химикалите, използвани за производството на военни химически агенти, не са леснодостъпни, нито базовият запас от биологични агенти е на разположение.

Много от необходимите химикали са изброени в специални списъци и при опит за закупуване на такива материали всеки ще получи посещение от специални агенти.

Много от химическите вещества или материали не са често употребявани и ще отнеме доста време на „лошите момчета“ да ги намерят на местно ниво.

Те реално съществуват, но не се срещат често.

• **Има ли лицето достъп до оборудване за производство?**

Производство във „вана“ в един дом или гараж е възможно, но не е много вероятно.

От гледна точка на производството индустриалната база или лабораторията е подобрият сценарий. Специалното оборудване и апаратура са необходими за по-лесното и чисто производство на тези агенти.

В допълнение необходимото оборудване не е обичайно и обикновено не е достъпно чрез интернет доставки, търгове или универсални магазини.

• **Дали лицето има способността да разпространява (доставя) опасните материали?**

Това обикновено е слабото звено в осъществяването на сценария и много „лоши момчета“ не успяват в това си начинание.

Има различни начини на доставка на химически и биологични агенти.

Някои методи унищожават материалите в случай, че са се разпространили. Всеки един от тези агенти убива чрез различни методи и повечето са по-ефективни само при един начин на въздействие.

При липса на военни боеприпаси или системи за доставка да се убият голям брой хора е много трудно.

За да се навреди на голям брой хора, някои неща трябва да се случат по правилния начин, включително правилно количество от агента, правилни метеорологични условия (например инверсионните условия ще позволят освобождаването на агента ниско до земята и няма да му позволят да се разсее), правилен прилагач поток, скорост и други специфични условия и компоненти.

Може ли да се осъществи такъв план? Отговорът е винаги „да“. Но не отхвърляйте техническите предизвикателства на действителното осъществяване на плана. Не забравяйте, че ако беше лесно, някои вече биха го направили.

• **Дали лицето има мотивацията и ангажираността да убие?**

Изисква се много безочливост, за да бъде убит един човек, и доста повече, за да бъдат убити десетки, стотици или дори хиляди хора.

Мотивацията да убиеш голям брой хора е нещо изключително, а не обща човешка характеристика.

Въпреки че анализът на събитията от 11 септември 2001 г. могат да сочат друго, повечето терористични събития са насочени към малка група, а не към големи маси, както често си мислим.

ДАТА/РАЗПОЛОЖЕНИЕ/ОПИСАНИЕ

Датите на известните ни атаки са много полезно проучване, а данните от анализа ни дават информация за това колко дълго една група продължава практикуването и прилагането на различни атаки.

Деветдесетте години на XX век (Япония)

Терористите от „Аум Шинрикьо“ са добре известни със своята атака в метрото на Токио с нервния агент зарин през 1995 г. „Аум“ имат дълга история в развитието на химическите и биологичните оръжия. От разузнавателна гледна точка е имало много индикации за възможностите на „Аум“. Много уроци могат да се извлекат от тази група и да се направят анализи за това как тя подготвя и провежда нападенията си.

Атаката през 1995 г. следва да се счита предотвратима, като се има предвид броят на съществуващите индикации.

През 90-те години на XX век „Аум“ са били натрупали вече 300 млн. долара в активи и са използвали повече от сто учени, за да работят върху програма за химически и биологични оръжия. Когато са нападнали, те са имали запаси от повече от 120 т химикали за производство на химически бойни отровни вещества. Групата първо изследва използването на ботулинов токсин (от бактериите на *Clostridium botulinum*), като за целта е построено специално съоръжение за производството му. В сградата – собственост на „Аум“ в Токио, са разработени *Bacillus anthracis* (антракс), като е поставена и спрей система на покрива. Те работят и върху други агенти, като например заразяването с Ку-треска, ебола и други хеморагични трески. „Аум“ са известни с това, че са провели 10 химически и 9 биологични атаки и в течение на години извършват множество тестове, включително мащабни тестове в Австралия.

През април 1990 г. „Аум“ разпространяват ботулинов токсин към три цели. Едната цел е зоната на парламента в центъра на Токио. Други цели са град Йокосама и военноморската база Йокосука. За атаките са използвали разтворима устна спрей система за разпространително средство.

През юни 1993 г. разпространяват ботулинов токсин в центъра на Токио. По-късно, пак през юни 1993 г., разпространяват антракс в центъра на Токио от покрива на многоетажна сграда.

През юли 1993 г. в два отделни случая те са използвали система с камион за разпространение на спрей с антракс, отново в центъра на Токио.

През 1994 г. „Аум“ използват отново камион със спрей система за разпространение на нервния агент зарин в гр. Мацумото. В атаката са убити 7 души, има 200 ранени. Смъртта основно е настъпила в трите сгради близо до колата. Екипажът на колата носи пластмасови торби над главите си, свързани с кислородни резервоари. След това нападение през юни 1994 г. полицията претърсва някои от имотите, обитавани от сектата, и намира доказателства за агента зарин.

На 15 март 1995 г. уплашен работник заменя ботулинов токсин с безвредни вещества в спрей устройства, скрити в три чанти. Чантите са били оставени в метрото в Токио.

След този неуспешен опит на 20 март 1995 г. „Аум“ използват агента зарин, поставен в торбички, покрити с вестник, и ги слагат в три метролинии. Там са били поставени общо 11 торби – 8 разкъсани и 3 неотворени. Торбичките били пронизани със заострени чадъри. Смъртта настъпва във вагони на станции с ниска вентилация или в резултат на директен контакт с агента зарин. В Токио линейките транспортират 688 пациенти, а над 4000 отиват до болниците сами. През този период в 278 болници в Токио са лекувани

5510 пациенти, като 17 пациенти са били в критично състояние, а 37 пациенти – в тежко. 948 пациенти страдат от миоза и са класифицирани като умерено заразени. Всички тези пациенти са били изпратени у дома, 6 часа след като пристигат в болницата. Останалите 85 % от пациентите са били психогенни и не са изисквали лечение.

1978 – 1996 г. (САЩ)

През 1996 г. Теодор Качински, известен също като Unabomber, е арестуван. Той прекарал предишните 18 години в изпращане на 16 бомби, в резултат на което има 3-ма убити и 23-ма ранени. Той не е бил заподозрян, нито е бил известен на ФБР, докато сам не написва манифест, който се появява в „Ню Йорк Таймс“ и е разпознат от брат си. Основната причина да иска публикуването на манифеста е била, за да попадне в „светлината на прожекторите в медиите“. Теодор Качински е страдал, че Тимъти Маквей е откраднал неговата публичност, а той е искал да се върне в „светлината на прожекторите“.

Октомври 1984 г. (Куинси, Илинойс)

Д-р Майкъл Суанго е арестуван за опит да отрови своите колеги парамедици. Миналата му история като лекар е оставила редица подозрителни смъртни случаи и преди ареста той работи като парамедик. За да прикрива дейността си, той се премества на няколко пъти в рамките на Съединените щати и Зимбабве, опитвайки се да практикува като лекар. Съмнителните смъртни случаи, причинени от него, го карат да се придвижва често. Той никога не е бил осъден за някое от убийствата.

Ноември 1984 г. (Бъфало, Ню Йорк)

Двама мъже са били арестувани за телефонна измама, в която ботулинов токсин (*Clostridium Botulinum*) е поръчан от фирма за биологични култури. Те също поръчват *Clostridium tetani* – бактерия, причиняваща тетанус, с мисълта за убиване на един състезателен кон в схема за застрахователна измама.

Април 1985 г. (планините Озарк, Аризона)

Членове на конвента „Мечът и Ръката на Господ“ са били арестувани. Те са били уличени в заговор да се отрови водата на един голям град с 35 галона цианид, който бил открит в хода на разследването. Други няколко членове са били арестувани за изгаряне на църкви и за опит за взривяване на газопровод.

Май 1991 г. (Уудлендс, Тексас)

Джон Линнер е бил арестуван за притежание на тетродотоксин (tetrodotoxin). Той се е подготвял да убие свой колега в биологичната лаборатория, използвайки бета-пропиолацетон (beta-propiolactone), с помощта на бутилка от спрей за нос като оръжие.

Март 1992 г. (Виенна, Вирджиния)

Хенри Пиърс напръсква 10 души, които са били на парти в неговата къща, с вещество, което той заявява, че е антракс.

Май 1992 г. (Тексас)

Двама от членовете на Съвета на патриотите са били арестувани след разкрит заговор да използват рицин срещу заместник-шерифа. Двама други членове на Съвета на патриотите са били арестувани за заговор да убият заместник американския Маршал с рицин. Планът им е да смесят с рицин dimethylsulfoxide (DMSO) и да боядисат дръжките на вратите, убивайки жертвата. Те са уличени и в заговор за взривяване на федерална сграда като част от данъчен протест.

Август 1994 г. (Юджийн)

Членове на фондацията „Раджнеш“ („Rajneesh“) са били арестувани, след като е открито, че са поставяли бактерии на салмонела в салатните барове на десет ресторанта. Те разболяват 715 души в опит да повлияят върху местните избори.

Групата има опит в работата с биологични агенти и при няколко други атаки. Няколко пъти те се опитали да отровят водоснабдяването със салмонела в допълнение към мръсната канализация и мъртвите гризачи.

При други атаки са използвали кръстосано замърсяване, за да се разпространява агента, при контакт от човек на човек. Те също така използвали старчески домове като цели за тестване.

Анализът на казаното дотук още веднъж категорично ни показва, че многобройни стъпки и процеси са необходими за разработване на химически или биологични материали, което ги прави трудни за произвеждане. Възможно е някой с подходящо образование да може да направи някои материали в домашна лаборатория. Въпреки това този тип производство е с по-ниска вероятност, което се дължи на редица фактори.

Синтезирането на пестициди е по-вероятен сценарий, тъй като това изисква по-малко умения и образование.

В потвърждение на тази наша хипотеза ще приведем един пример. В края на 1990 г. Американският медицински институт за изследване на инфекциозни болести (USAMRIID) възлага на учен с докторска степен едногодишен проект за проучване как се произвежда и разпространява един биологичен военен агент, способен да предизвика масова смърт. В края на проекта резултатите му са били представени на работна група от други учени от USAMRIID, които са заключили, че резултатите имат три основни недостатъка, като всеки един от трите би довел до провал на нападението.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В този доклад на базата на анализа на данните относно различни терористични групи и осъществени многобройни терористични атаки идентифицирахме редица тенденции, от които става ясно, че:

1. тероризмът е истински, той е настояща и глобална заплаха;
2. тероризмът става все по-кръвав;
3. терористите са развили нови модели на организация;
4. терористите сами могат да водят глобални кампании;
5. терористите ефективно експлоатират новите телекомуникационни технологии;
6. с малко ресурси определена терористична група или дори само един-единствен терорист може да нанесе огромни щети – както физически, така и психологически, ако има необходимите знания и възможности да използва химически и биологични агенти.

Литература

1. **Пътеводител** за химични опасности на Националния институт за професионална безопасност и здраве (NIOSH).
2. **Съвместни** тактики, техники и процедури за борба с тероризма. Армия на САЩ. Превод: Управление и развитие на Сухопътните войски. 2004.
3. **Стефанов, Н.** и кол. Военно-химическа подготовка. София: МО, 1997.